

Mottagare
Tekniska nämnden

Uppdrag Översyn av Stora torget i Visby innerstad

Förslag till beslut

Tekniska nämnden anser att förslaget /uppdraget är slutfört.

Sammanfattning

Stora torget är ett torg enligt gällande detaljplan. De platser som kommunen bestämt ska upplåtas för torghandel finns också reglerat i torghandelsstadgan. Det innebär att vi är skyldiga att upplåta platsen för torghandel i enlighet med de regler som står i stadgan.

En utredning har genomförts på uppdrag av Tekniska nämnden rörande Stora torget och dess användning där frågor om att reglera torghandelns utseende och innehåll samt att skapa ett levande torg året runt framgick. I rapporten levererad 2023-11-29 framkommer det att styrning av marknadsståndens utformning och estetik samt torghandlarnas varuutbud inte är förenligt med svensk lagstiftning. Kommunen får endast reglera torghandeln ur ordningssynpunkt. Med anledning av detta kvarstår därmed frågan om huruvida politiken vill se en ändring av nyttjandet av ytan på Stora torget. Ett förslag som presenteras är att torghandeln flyttas från Stora torget till Södertorg samt förslag på hur Stora torget istället kan nyttjas och gestaltas, samt förslag på justering av trafikflöden och parkering.

Ärendebeskrivning

Vi har efter kontroll av gällande lagstiftning och med stöd från regionjurist kommit fram till att en kommun inte får bestämma hur torgstånden ska se ut. Att i föreskrifter bestämma att försäljningsstånden ska vara i en viss färg, eller att vi förbjuder försäljning från vissa typer av anordningar som vagnar eller bord, är inte tillåtet. Föreskrifter som reglerar utseendet på torghandlarnas försäljningsstånd kan inte anses utgöra föreskrifter om den allmänna ordningen på platsen. Har det inte betydelse för den allmänna ordningen, säkerhet eller trafiksäkerhet så får vi alltså inte ställa upp regler om det. Att försöka kringgå detta genom att endast tillåta försäljning från stånd som kommunen tillhandahåller går inte heller. Kan vi inte föreskriva om hur stånden ska se ut, kan vi inte gärna kringgå det genom att tvinga dem att hyra en specifik modell av torgstånd. Det kan tolkas som ett förbud mot att bedriva försäljning från annan anordning än den tillhandahållen från kommunen. Det är också därför de torgstånd som har tagits fram av Region Gotland inte kan påtvingas

torghandlarna utan endast erbjudas för uthyrning i de fall de önskas/efterfrågas.

I dag står följande att läsa i torghandelsstadgan: ”Syftet med föreskrifterna är att upprätthålla den allmänna ordningen och att skapa en torghandelsplats som harmonierar med omgivande miljö. Försäljning bör därför ske från prydliga stånd som passar väl in i stadsbilden.”

Formuleringen om utseende är inte möjlig att tillämpa enligt lagen och måste därmed formuleras om i kommande justering av stadgan. Syftet om att upprätthålla den allmänna ordningen är helt korrekt men inte tillägget med att skapa en plats som harmonierar med miljön och beskrivning av prydliga stånd som passar in i stadsbilden. Det är därmed inte kopplat till den allmänna ordningen och får därför inte tillämpas som reglering av torghandeln. Det är också därför vi inte haft möjlighet att påverka hur torghandeln ser ut idag.

Reglering av varusortiment:

Detsamma gäller för varusortiment. Kommunen har inte någon möjlighet att skriva föreskrifter som begränsar varusortiment annat än ur just ordningssynpunkt. Det betyder att förbud mot försäljning av farliga varor som exempelvis vapen, farliga pyrotekniska varor eller liknande, är möjligt. Vi får däremot inte begränsa varusortimentet till att enbart tillåta närproducerade gotländska produkter. Det är inte heller tillåtet att begränsa handeln till att enbart avse sedvanlig torghandel, t.ex. livsmedel, blommor och dylikt, för att låta handeln smälta in i en viss kulturell bebyggelse eller miljö. Även om en marknad som bättre passar in i den kulturella miljön hade varit att fördra får vi alltså inte bestämma vad som säljs på torget enligt lagen.

Slutsatsen är att uppdraget om att tydligare reglera varusortiment och/eller utseende på torghandeln inte är genomförbart då det inte är förenligt med svensk lagstiftning. Vi får bara reglera torghandeln och det som säljs utifrån ordningssynpunkt.

Stora torget som levande, attraktiv och vacker plats:

Problemet med att Stora torget större delen av året är en parkeringsplats utan innehåll och liv löses inte med torghandeln. Även om en reglering av torghandel sommartid var möjlig skulle det inte lösa problematiken med ett outnyttjat torg övrig tid på året. Möjligheten att bedriva torghandel året runt finns men trots detta har vi inga ansökningar om torghandelsplatser utanför sommarsäsong bortsett från torghandeln som bedrivs under adventshelgerna.

Förslaget att nyttja platsen till uteserveringar ser vi som mycket problematisk. Det medför en ökad privatisering av allmän platsmark och begränsar kraftigt allmänhetens tillgång till platsen. Uteserveringar nyttjas inte i någon större utsträckning under vintertid och bidrar därmed inte till att skapa en attraktiv och levande plats året runt. Riktlinjerna för uteserveringar medger inte de typer av byggnationer som skulle vara nödvändiga för att uteserveringarna skulle kunna nyttjas vintertid.

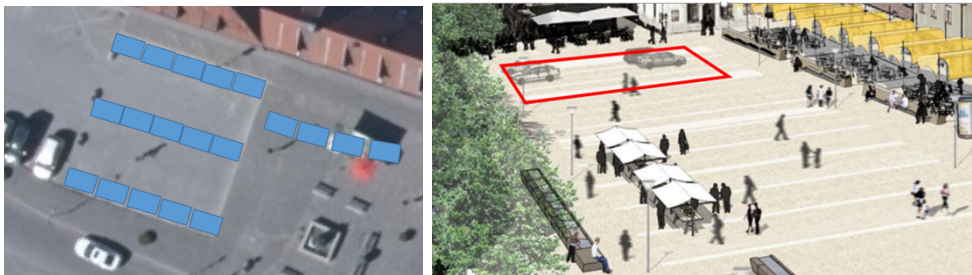
Att flytta torghandeln till Södertorg är möjligt. Stora torget som torghandelsplats måste även tas bort ur torghandelsstadgan där torg och allmänna försäljningsplatser definieras. Torghandelsstadgan kommer att skrivas om under 2024 och ska börja gälla årsskiftet till 2025 och därmed är flytt av torghandeln möjlig att genomföra 2025.

Gestaltning av torgen

Vid beslut om att flytta torghandeln påbörjas ett arbete med att ta fram ett gestaltungsförslag för Stora torget med målet att skapa en attraktiv plats för allmänheten året runt. Visionen är att ersätta torghandeln och flertalet parkeringsplatser med att skapa mötesplatser som lockar till besök året runt. Fokus ligger på tillgänglighet och att skapa en god gestaltad livsmiljö i världsarvsstaden Visby.

Parkering tas bort på Stora torget bortsett från ett mindre område på 15x17 meter med ca 8 parkeringsplatser för handikapparkering och korttidsparkering. Detta är den yta som alltid brukar kvarstå för parkering under pågående torghandeln sommartid, med undantag för pandemiåren, och är den yta som i enlighet med Alla tiders torg är avsatt för parkering. Korttidsparkering är nödvändig för besökare av Torgkassen samt hämtning och lämning på förskolan Fröet intill torget. Även blåljusverksamheter behöver tillgängliga ytor för uppställning av fordon året runt. Frågan om begränsning av parkeringsytor året runt är samverkat med polis, räddningstjänst och Visby centrum.

Vid en flytt av torghandeln till Södertorg så innebär det att del av parkering stängs av för torghandeln under perioden 1 juni – 31 augusti.

Vi ser att en flytt av torghandeln från Stora torget till Södertorg kan ha positiv effekt på platsen. Ett gestaltungsförslag tas även fram för att platsutveckla Södertorg som bidrar till skapa en mer attraktiv och välbesökt plats då Södertorg i dag är en underutnyttjad torgplats. Fokus ligger även här på tillgänglighet och att skapa en god gestaltad livsmiljö i världsarvsstaden Visby.

Bedömning

Barn- och genusperspektiv – Att skapa miljöer att vistas och samlas i främjar alla människor såsom barn, tillgänglighet och ur olika genusperspektiv

Landsbygdsperspektiv - Beslutet avser endast Stora torget Visby och har därmed ingen påverkan ur landsbygdsperspektiv.

Ekonomisk konsekvensanalys - Beslutet kan innebära sänkta intäkter för torghandelsplatser då antalet tillgängliga platser minskas i och med en flytt av torghandel till Södertorg. Att ta bort majoriteten av parkeringsplatserna på Stora torget året runt kommer innebära minskade intäkter i form av parkeringsavgifter. Det kommer också innebära en viss minskning av intäkter från parkeringsavgifter på Södertorg under perioden för torghandeln 1 juni till 31 augusti. Omgestaltung av Stora torget och Södertorg kommer att innebära att det krävs en investeringsbudget och därmed också en kapitalkostnad/utökad driftsbudget.

Miljö- och klimatperspektiv- Bedömningen görs att minskning av trafik i innerstaden har positiv effekt ur klimat- och miljöperspektiv.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2024-03-14

Teknikförvaltningen

Patric Ramberg
Teknisk direktör